

A MANYE 2025. ÉVI TISZTELETI TAGJÁVÁ VÁLASZTÁSA ALKALMÁBÓL: PLÉH CSABA

(MAGYAR ALKALMAZOTT NYELVÉSZEK ÉS NYELVTANÁROK EGYESÜLETE, ESZÉK, 2025. ÁPRILIS 14.)

Fóris Ágota

foris.agota@kre.hu

Károli Gáspár Református Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,

Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Magyar Nyelvtudományi Tanszék

<https://orcid.org/0000-0002-7599-0323>

Pléh Csaba 1945. november 29-én született. Pszichológus, nyelvész. Jelenleg a Közép-európai Egyetem Kognitív Tudományi Tanszéke vendégtanára.

Tanulmányait az ELTE BTK-n végezte: pszichológus oklevelet (1969), majd általános és alkalmazott nyelvész oklevelet szerzett (1973). Pszichológiából doktorált (1970), a pszichológiai tudomány kandidátusa (1984), doktora (1997), habilitált (1998). Az MTA tagja (1998-tól levelező tag, 2004-től rendes tag), az Academia Europaea (London) tagja 2007-től kezdve. A Magyar Tudományos Akadémia főtítkárhelyettese volt (2005–2008). Számos kitüntetés, így a Széchenyi-díj birtokosa.

Korábban – többek között – a Szegedi Tudományegyetem Pszichológia Tanszék egyetemi tanára (1998–2002), majd a BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Információ- és Tudásmenedzsment Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára (2003–2004), ugyanott a Kognitív Tudományi Tanszék alapítója (2004) volt. Az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola egyetemi tanára 2012 és 2014 között. A Közép-európai Egyetem (CEU) Kognitív Tudományi Tanszék vendégprofesszora 2015-től, jelenleg is. A Rutgers Egyetem (1989), a Trieszti Egyetem (1991), az Indiana Egyetem (1991–1992, 2004–2005), a Bécsi Egyetem (1993–1999) vendégprofesszora. Nagy számú pszicholingvisztikai és kognitív pszichológiai tárgyú könyv szerzője és szerkesztője. Összesen több mint 800 publikáció szerzője, hivatkozásai 3000 felett vannak. Hirsch indexe 27-es.

Pléh Csaba kutatásait a megismeréstudomány, vagyis a kognitív tudományok területén folytatta, amely a pszichológia, a filozófia, a nyelvészet, a biológia határterületén található. A kognitív kutatások hazai megteremtői, innovatív kutatói és oktatói közé tartozik. Munkatársaival, tanítványaival együtt a kognitív tudományok több területén ért el jelentős eredményeket: a nyelvelsajátítás, a nyelvfeldolgozás, a kétnyelvűség, az emlékezet, az észlelés, a kognitív fejlődésléktan, az evolúciós pszichológia, a filozófia és a tudománytörténet területein. Szűkebb kutatási területe a nyelvpszichológia, a nyelvi fejlődés kísérleti pszichológiai vizsgálata, a mondatmegértés meghatározói, a mondatközi viszonyok értelmezése, a megismerépszichológia; vezető témája a fejlődési zavarok értelmezése. Egész életét és munkásságát meghatározta a kognitív szemlélet és mindenütt észrevehető optimizmusa, ahogy erről *Árnyak* címmel megjelent életrajzi könyvében is ír:

Szerintem a kognitív felfogás, s ez fontos érzelmi hangsúlya a mozgalmunknak és számomra is életszervező mozzanat, a felvilágosodás kori optimista emberberkép újraértelmezése, visszahozása és védelme [...]. Optimista ez az emberkép abban a tekintetben, hogy hogy nem lát szakadékokat a természet és a társadalom vagy az élményvilág és az ember természeti léte között. (Pléh, 2023, p. 317)) Igyekszünk mindent újraolvasni és újraértelmezni, de ezt összekapcsoljuk az optimizmussal. A pszichológiai naturalizmus optimista, mert nem érzi magát fenyegetve attól, hogy valakik mást is megtudnak az emberről, mint amiben ő hitt. Az alapvető hit, hogy az embert, úgy ahogy van, meg kell ismerni. Ebben az értelemben pszichológiai világképem nem áll távol a pszichoanalitikus gondolattól, amely szintén azt hirdeti Horatius és Kant nyomán, hogy *Sapere aude – Merj tudni*. Nem szabad félnünk, nem szabad félni megismerni semmit. (Pléh, 2023, p. 322)

Professzor úr több alkalommal tett eleget a MANYE-től kapott felkérésnek és tartott előadást a MANYE rendezvényein, így 2009-ben a XIX. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszuson az Eszterházy Károly Főiskolán Egerben „Hogyan használja a nyelv az agyat? Új megoldások a nyelv agyi lokalizációjában” címmel, és a jelenlegi, XXX. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszuson a Josip Juraj Strossmayer Tudományegyetemen Eszéken, „Nyelvek eltérései és az emberi nyelvi feldolgozás” címmel. Az alkalmazott nyelvészetet és nyelvészeket mindig támogatta, segítette.

A Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete választmánya jelentős tudományos és iskolateremtő munkásságának elismeréseként Pléh Csaba professor emeritust tiszteleti tagjává választotta.

IRODALOM

Pléh, Cs. *Árnyak* (2023). Magvető.